

Democratie

We zijn met 17 miljoen mensen in Nederland. We kunnen niet allemaal beslissen over wat er in Nederland gebeurt. Toch hebben we invloed op de regels die er in Nederland zijn. Dat heet democratie.

Wat moet ik weten en kunnen?

- Weten hoe democratie is ontstaan.
- Uitleggen wat volksvertegenwoordigers doen.
- Uitleggen dat Nederland een indirecte democratie heeft.

A. Ontstaan van de democratie

Ruim 2500 jaar geleden waren het de Grieken in Athene die het idee van een democratie bedachten. Het volk mag meebeslissen. Wanneer de politici een grote beslissing moesten nemen, haalden ze de burgers erbij. Samen kwamen ze vervolgens tot een besluit. Bekijk de video over de Griekse polis op SchoolTV.

Opdracht 1

Het woord democratie komt dan ook van de Griekse woorden *dêmos* en *krátos*.

A) Zoek de betekenis op van deze Griekse woorden.

B) Hoe zou je democratie dus kunnen vertalen?

Opdracht 2

- A) Leg uit wat democratie is.
- B) Gold het meebeslissen voor iedere burger van Athene?

Nederland is vanaf het jaar 1848 een echte democratie. Op dat moment staat de koning zijn macht bijna volledig af aan het volk. Dat ging niet helemaal vrijwillig.

Pas vanaf 1919 werd de democratie echt voor iedereen toegankelijk. Sindsdien geldt het algemeen kiesrecht. Mannen én vrouwen vanaf 18 jaar mochten voortaan stemmen. Democratie was er eindelijk voor iedereen.

Opdracht 3

- A) Waarom was de grondwetswijziging in 1848 zo belangrijk voor Nederland als democratie?
- B) Waarom heeft het zo lang geduurd (tot 1919) voordat vrouwen ook mochten stemmen?

B. Volksvertegenwoordigers

Vanaf 1848 heeft de koning dus niet meer alle macht in handen. De machten zijn dan echt van elkaar gescheiden. De macht werd verdeeld over drie instellingen:

1. Een wetgevende macht: Zij gaan over nieuwe wetten.
2. Een uitvoerende macht: Zij voeren wetten uit.
3. Een rechterlijke macht: Zij controleren of iedereen zich aan de wet houdt.

De wetgevende macht bepaalt en controleert het werk de uitvoerende macht. De wetgevende macht wordt voor het grootste gedeelte ingevuld door volksvertegenwoordigers. Mensen die van de politiek hun werk willen maken en die namens het volk stemmen over wetsvoorstellen.

We komen aan volksvertegenwoordigers door verkiezingen. Iedereen kan zich aansluiten bij een politieke partij, of er een zelf oprichten (dit heet passief kiesrecht). Een politieke partij kan meedoen aan een verkiezing.

Opdracht 4

- A) Hoeveel verkiezingen zijn er in Nederland? Noem ze allemaal!
- B) Leg in je eigen woorden uit, waarvoor deze verkiezingen zijn

In de video hierboven leggen ze uit dat bijna de helft van alle strafzaken in Nederland wordt afgehandeld zonder rechter. Dit gaat tegen de scheiding van machten in.

Opdracht 5

Bekijk de video hierboven. Leg in twee zinnen uit waarom dit tegen de scheiding van machten ingaat.

C. Parlementaire democratie

Omdat de burgers in Nederland niet zelf over wetten stemmen, zoals dat bij de oude Grieken wel het geval was, heeft Nederland geen “directe democratie”. De burgers van Nederland stemmen eerst op volksvertegenwoordigers, die weer namens de burgers stemmen op wetsvoorstellen. Deze indirecte democratie noemen we een parlementaire democratie. De volksvertegenwoordigers zitten in het parlement.

Een directe democratie betekent dus dat burgers wél over een wet mogen stemmen. Dit heet met een ander woord: referendum of volksraadpleging. In Nederland kunnen er in gemeentes ook referenda worden gehouden. Deze kunnen door de gemeentes, maar ook door de burgers aangevraagd worden.

Opdracht 6

Hoe kun je in jouw gemeente een referendum organiseren? Zoek op de website van jouw gemeente wat hiervoor nodig is.

Extra: Democratie in de wereld

In 2012 werd onderzocht hoe het staat met democratie in de wereld. De uitslag staat op deze Wikipedia-pagina. Er is gekeken naar de vrijheid van verkiezingen, maar ook of de burgers veel rechten hebben.

Kies uit de lijst een land waarin het niet goed of juist héél goed gaat met de democratie. Houd een presentatie waarin je door middel van foto- en videomateriaal laat zien waarom het land wel of juist niet democratisch is.